

Bağcılığın Geliştirilmesi

Yöntemleri ve Üretim Hedefleri

VII. Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, 11-15 Ocak 2010

Prof.Dr. Hasan elik

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Prof.Dr. Birhan KUNTER

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Prof.Dr. Gökhan SÖYLEMEZOĐLU

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Doç.Dr.Ali ERĐL

Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü

Prof.Dr. Hüseyin ÇELİK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin KARATAĐ

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Yrd.Doç.Dr. Gültekin ÖZDEMİR

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Zir. Müh. Arif ATAK

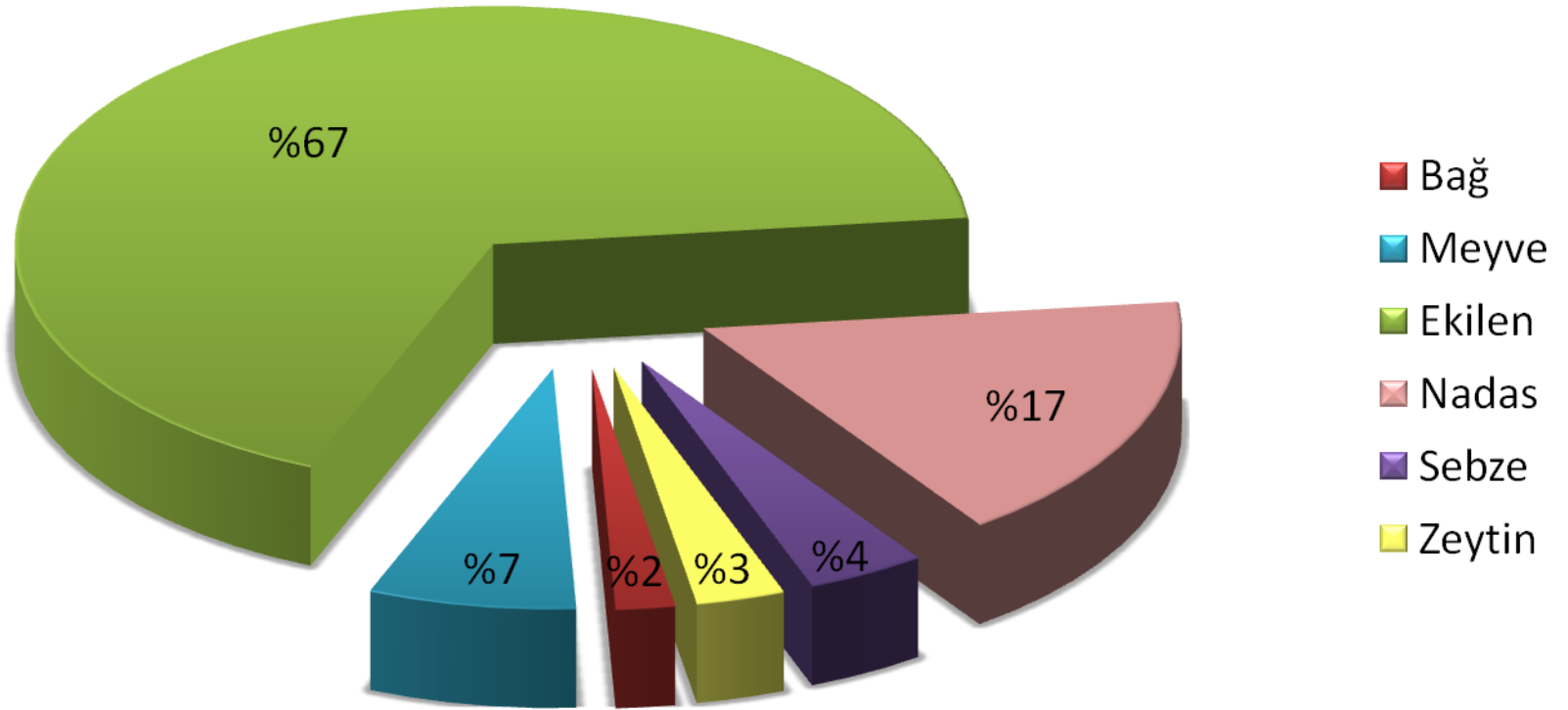
Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez AraĐtırma Enstitüsü

Ülkeler	Alan (ha) 2004	Alan (ha) 2007
İspanya	1 170 625	1 157 853
Fransa	851 970	827 561
İtalya	748 924	770 000
Türkiye	520 000	484 610
Çin H.C.	416 633	433 266
A.B.D.	377 617	379 000
İran	313 310	315 000
Portekiz	210 000	222 600
Arjantin	205 416	220 000
Romanya	205 381	187 629
Dünya Toplamı	7 343 476	7 272 583

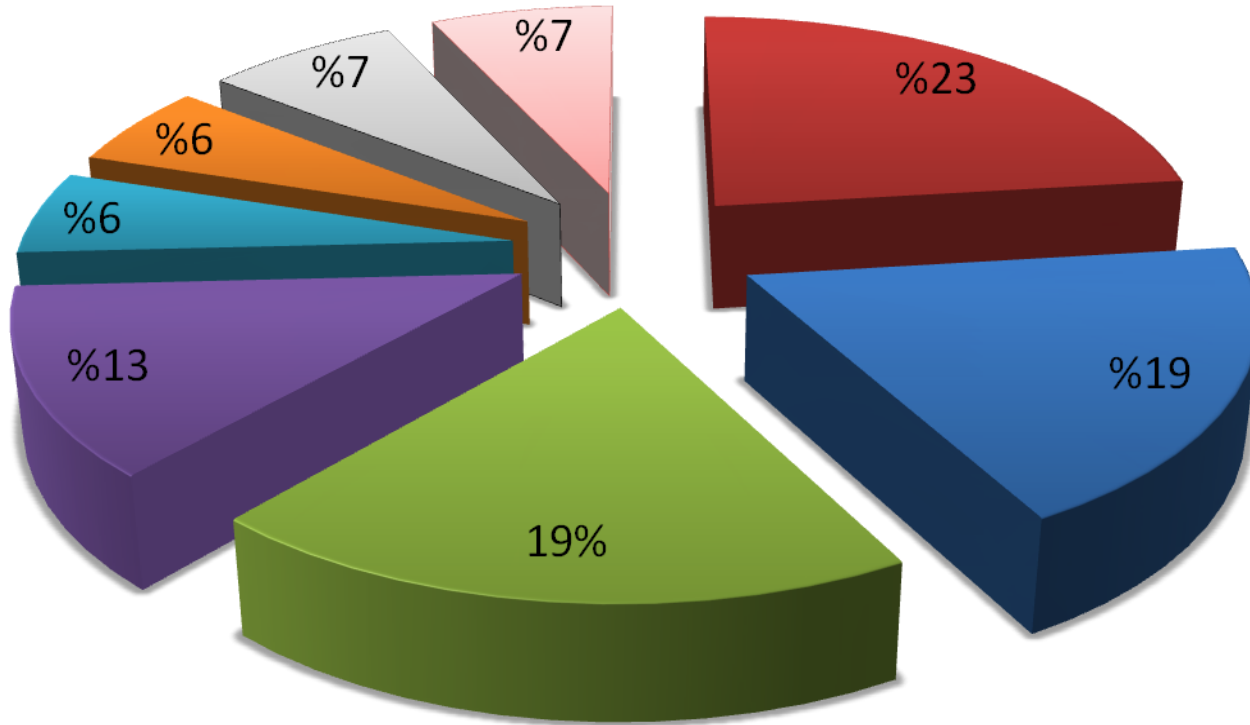
Ülkeler	Üretim (ton) 2004	Ülkeler	Üretim (ton) 2007
İtalya	8 691 970	İtalya	8 519 418
Fransa	7 564 902	Fransa	6 787 081
İspanya	7 064 201	İspanya	6 384 090
Çin H.C.	5 770 614	Çin H.C.	6 044 900
A.B.D.	5 660 833	A.B.D.	5 995 300
Türkiye	3 500 000	Türkiye	3 612 781
İran	2 795 923	İran	3 000 000
Arjantin	2 650 972	Arjantin	2 900 000
Avustralya	2 014 965	Şili	2 350 000
Şili	1 900 000	G. Afrika	1 813 003
Dünya Toplamı	67 565 568	Dünya Toplamı	67 231 000

Türkiye'nin Bitkisel Üretimi İçinde Bağcılığın Alan Olarak Yeri

Bağcılığın Meyve Üretimi İçindeki Yeri

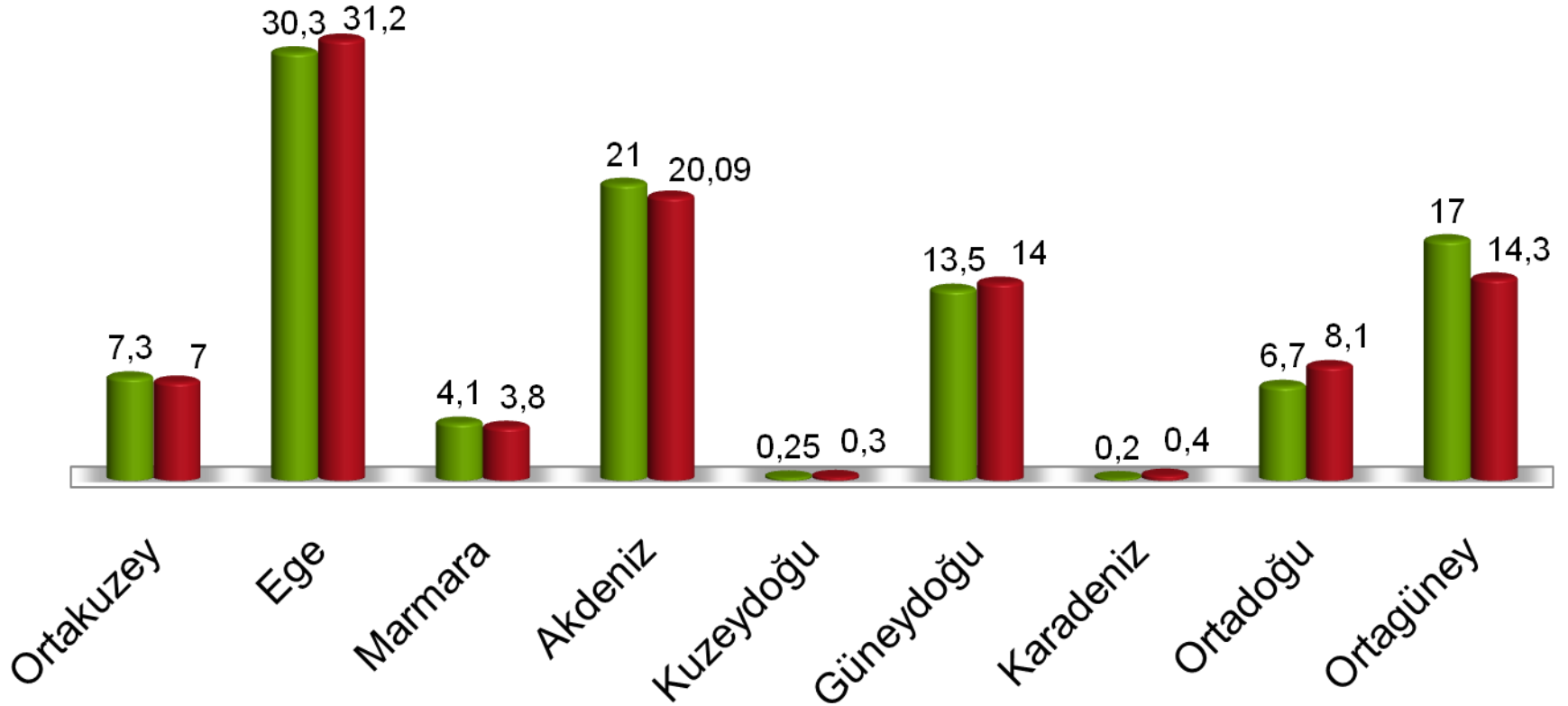
- Üzüm
- Yumuşak Çekirdekli
- Turunçgiller
- Sert Çekirdekli
- Sert Kabuklular
- Diğer Meyveler
- Çay
- Zeytin

Tarım Bölgelerine Göre Bağ Alanları (%)

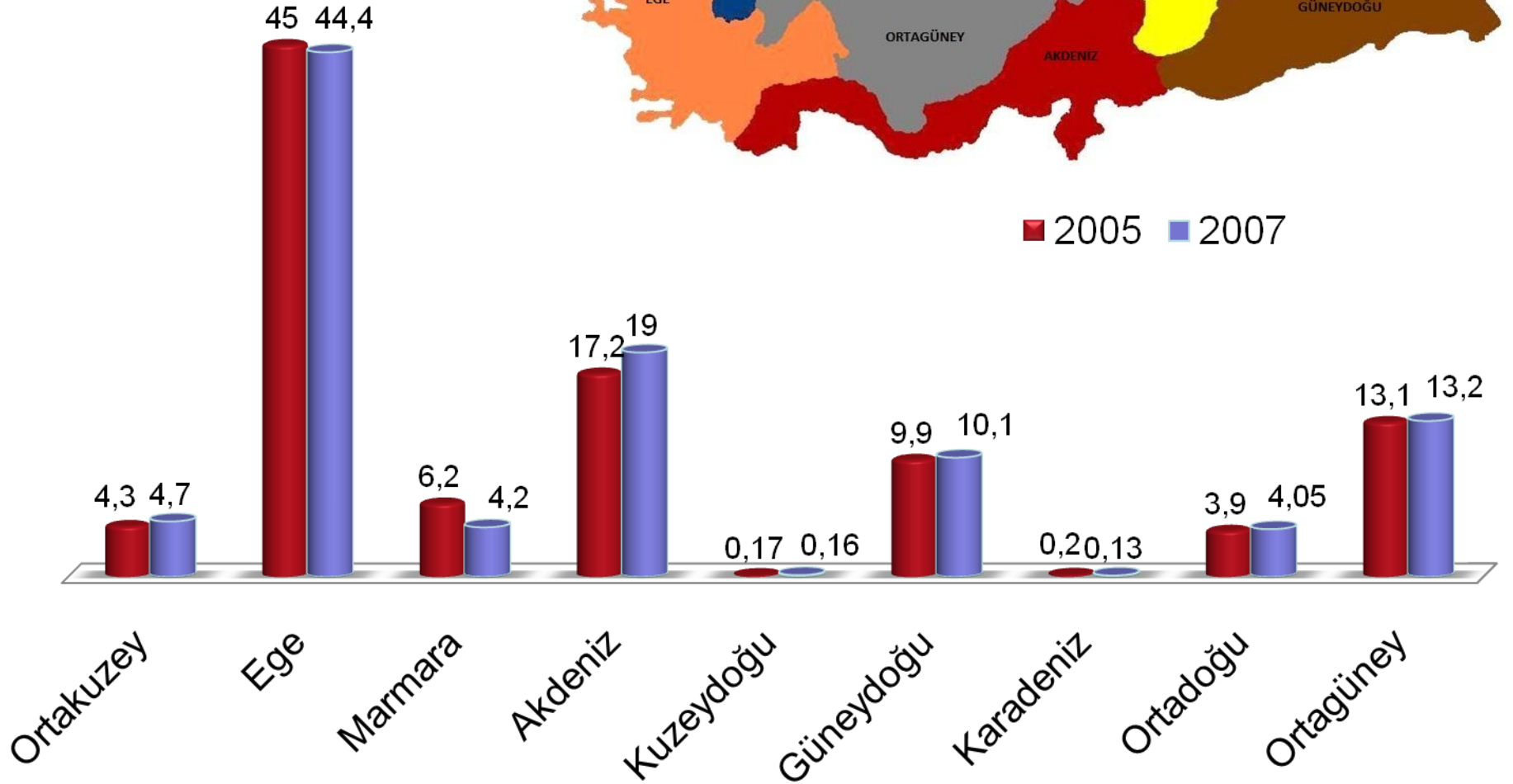
■ 2005 ■ 2007

Tarım Bölgelerinin Üzüm Üretimleri (%)

■ 2005 ■ 2007

Sofralık Üzümler

- Türkiye 1,9 milyon ton sofralık üzüm üretimi ile Çin'den sonra ikinci sırada yer almaktadır.
- Son yıllarda renkli çekirdekli çeşitler başta olmak üzere sofralık üzümlere olan ilgide artış olduğu gözlenmektedir.

2008-08-29 14:10

Beyaz Sofralık Üzüm Çeşitleri

Sultani Çekirdeksiz

Razakı

Italia

Yalova İncisi

Hatun Parmağı

Müşküle

Diğer çeşitler: Bozcaada Çavuşu, Parmak, Çiftlik

A. Lavelleè

Karaerik

Trakya İlkeren

Renkli Sofralık Üzüm Çeşitleri

Lival

Muscat
Hamburg

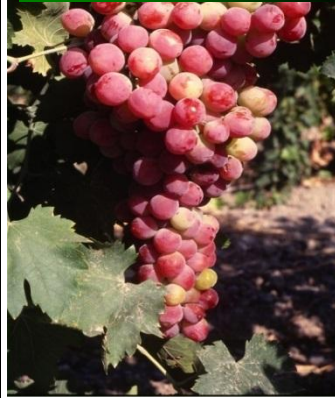
Ribol

Kozak Siyahı

Pembe Gemre

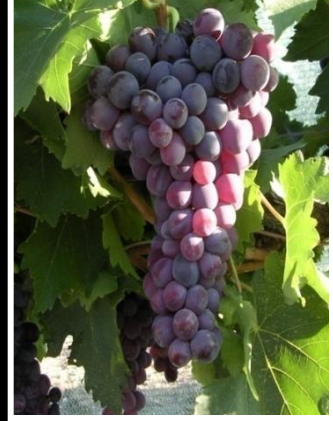
Red Globe

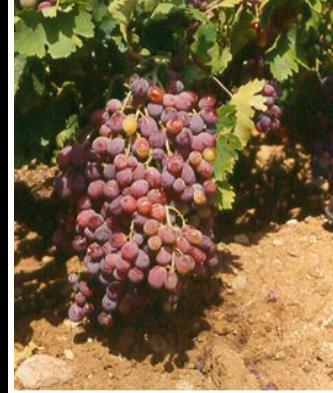
Horozkarası

Tekirdağ Ç.

Hönüsü

Kurutmalık Üzümler

- Türkiye toplam kuru üzüm üretiminde Dünya 1.'dir.
- Çekirdeksiz kuru üzüm üretiminde A.B.D ile ilk sırayı paylaşmaktadır.
- Üretilen kuru üzümün %75'ini çekirdeksiz kuru üzüm oluşturmaktadır.
- Çekirdeksiz kuru üzümün ise %75'i ihraç edilmektedir.
- Çekirdeksiz kurutmalık tek çeşit Sultani çeşididir.

Başlıca Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üreticisi Ülkelerin Üretim Değerleri (ton)

Sıra	Üretici Ülke	2006	2007	2008
1	Türkiye	274.000	220.000	300.000
2	A.B.D.	265.000	295.000	300.000
3	Şili	1.000	60.000	60.000
4	İran	150.000	120.000	50.000
5	G. Afrika	33.000	40.000	40.000
6	Yunanist an	0	25.000	35.000
7	Arjantin	1.000	23.000	30.000
8	Avustraly a	500	12.000	10.000
TOPLAM		724.500	795.000	825.000

Türkiye'nin Çekirdeksiz Kuru Üzüm Üretimi

Yıllar

Üretim (Ton)

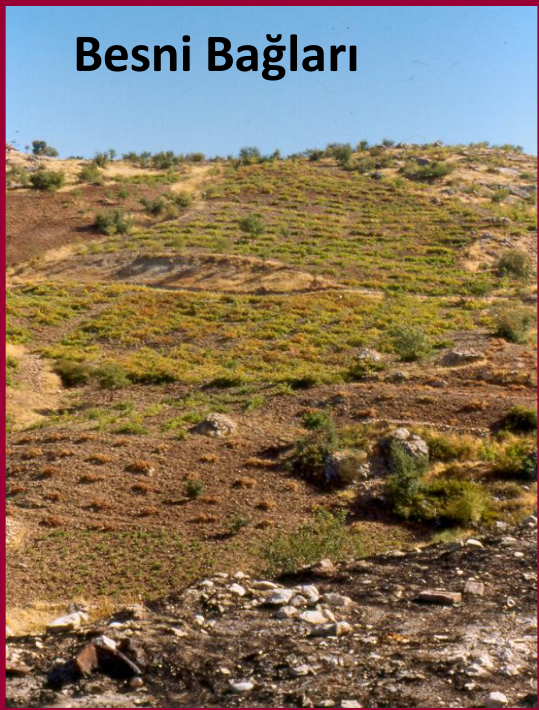
2004	280.000
2005	250.000
2006	274.000
2007	220.000
2008	300.000

Çekirdekli Kuru Üzüm

- Türkiye'ye özgü bir değerlendirme şeklidir. Dünyada ilk sırada yer almaktadır.
- Çerezlik olarak değerlendirilmesi yanında Rakı hammaddesi olarak değerlidir.
- Siyah Kuru Üzümün Kan Yapıcı ve Antioksidan Özelliği
- En Önemli İller: Kilis, Gaziantep, Adıyaman "Besni", Diyarbakır, Mardin, Malatya, Nevşehir, Konya, Denizli

Besni Bağları

Kilis-Rumi

Kurutmalık Üzümler

Besni

Horozkarası

Karadimrit

Rumi

Diğer çeşitler:

Çalkarası, Banazı siyahı, Kerküş, Sergi karası

Şaraplık Üzümler

- Ülkemizde üretilen yaş üzümün %3'ü (120 000 ton) şaraba işlenmektedir.
- Yıllık şarap üretimi 80 milyon litre, ancak resmi kayıtlarda 25 milyon litre olarak görünmektedir.

Türkiye Şarapçılığının Yükselişi

- Türkiye şarapçılığı, 1990-2005 döneminde Kalecik Karası'nın yeniden doğuşu ile birlikte hızlı bir çıkış yakalamıştır.
- Bu dönemde tamamına yakını yerli (Kalecik Karası, Boğazkere, Öküzgözü) ve yabancı (C.Sauvignon, Merlot, Sirah) kökenli kırmızı çeşitlerle Marmara, Ege, Ortakuzey, Ortadoğu ve Güneydoğu tarım bölgelerinde büyük bölümü modern yetiştirme tekniğine uygun olarak kurulan şaraplık üzüm bağları 50.000 dekarı aşmıştır.

Ankara- Kalecik Teras Bağları

Bugünkü Durum

- 2005 yılı başında şaraba uygulanan maktu ÖTV'nin %118,7 oranında artırılması, sektörde şok etkisi yaratmıştır. Böylece bir litre şaraba uygulanan toplam vergi 3,28 TL'ye ulaşmıştır.
- Bu uygulama, özellikle orta gelir grubuna hitap eden sofraya şarabına olan talebi ve daha ilk yıldan başlayarak şaraplık üzüm fiyatlarını olumsuz etkilemiştir.

Bugünkü Durum

- Bu arada ithalat baskısını da hissetmeye başlayan sektör, bir yandan yüksek vergiden kaynaklanan talep daralmasının yarattığı zorlukları aşmaya, öte yandan satışta bandrol uygulamasını başlatan düzenlemeye uyum sağlamaya çalışırken, 2008 yılında patlak veren küresel krizin etkisiyle daha da sıkıntılı bir döneme girmiştir.
- Aynı yıl ÖTV' nin %46,6 oranında indirilmesi ile şarabın litresine uygulanan asgari maktu verginin 1,75 TL'ye düşürülmesi bile bir rahatlama yaratmamıştır.

Yerli Şaraplık Üzüm Çeşitleri

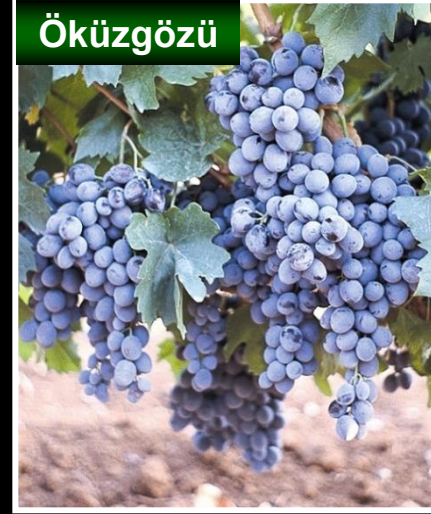
Kalecik karası

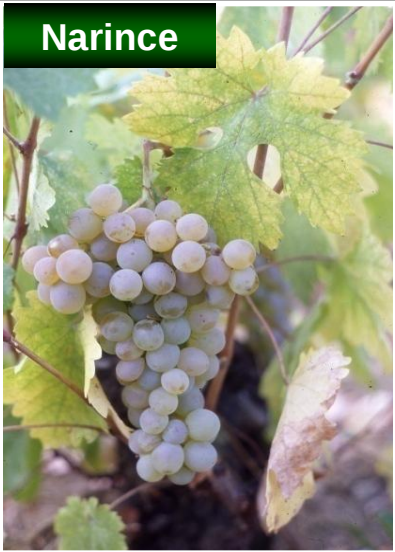
Boğazkere

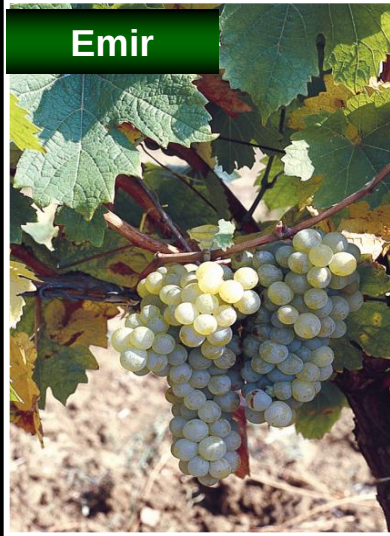
Öküzgözü

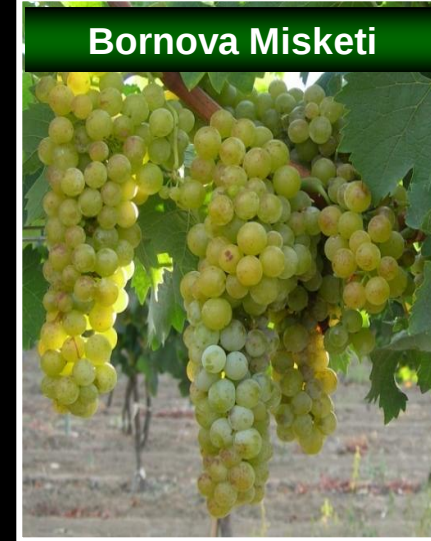
Narince

Emir

Bornova Misketi

Yabancı Şaraplık Üzüm Çeşitleri

S. Blanc

Riesling

C. Sauvignon

Merlot

Sirah

Şıralık Üzümler

Üretilen yaş üzümün yaklaşık %10'unun şırası; pekmez, sucuk, pestil, köfter, muska, tarhana vb. ürünlere işlenerek, bir bölümü ise sirke, şıra ve üzüm suyu yapımında değerlendirilmektedir

Elazığ-Oymaağaç
sucuk yapımı

Şıralık Üzüm Çeşitleri

Diğer çeşitler: Yapıncak, Beylerce, Dökülgen, Mazrani

Sertifikalı Asma Fidanı Üretimi

	Aşılı	Aşısız	Toplam
Kamu	457 502 % 33,0	538 350 % 12.5	995 852 % 5.5
Özel %	13 370 757 % 96,7	3 762 700 % 87.5	17 133 457 % 94.5
Toplam	13 828 259	4 301 050	18 129 309

Asma Fidanı Dış Ticareti

	Miktar (Adet)	Değer (€)
İthalat	5 632 629	6 563 124
İhracat	2 000	4 000

Organik Üzüm Üretimi

	Toplam Üzüm Üretimi (Ton)	Organik Üzüm Üretimi (Ton)	%	Toplam Organik Üretim (Ton)	Organik Üzüm Üretimi (Ton)	%
2004	3 500 000	13 987	0,40	378 803	13 987	3,69
2005	3 850 000	15 156	0,39	421 934	15 156	3,59
2006	4 000 063	16 668	0,42	458 095	16 668	3,64
2007	3 612 781	15 509	0,43	568 128	15 509	2,72
2008	3 918 442	22 669	0,58	530 225	22 669	4,28

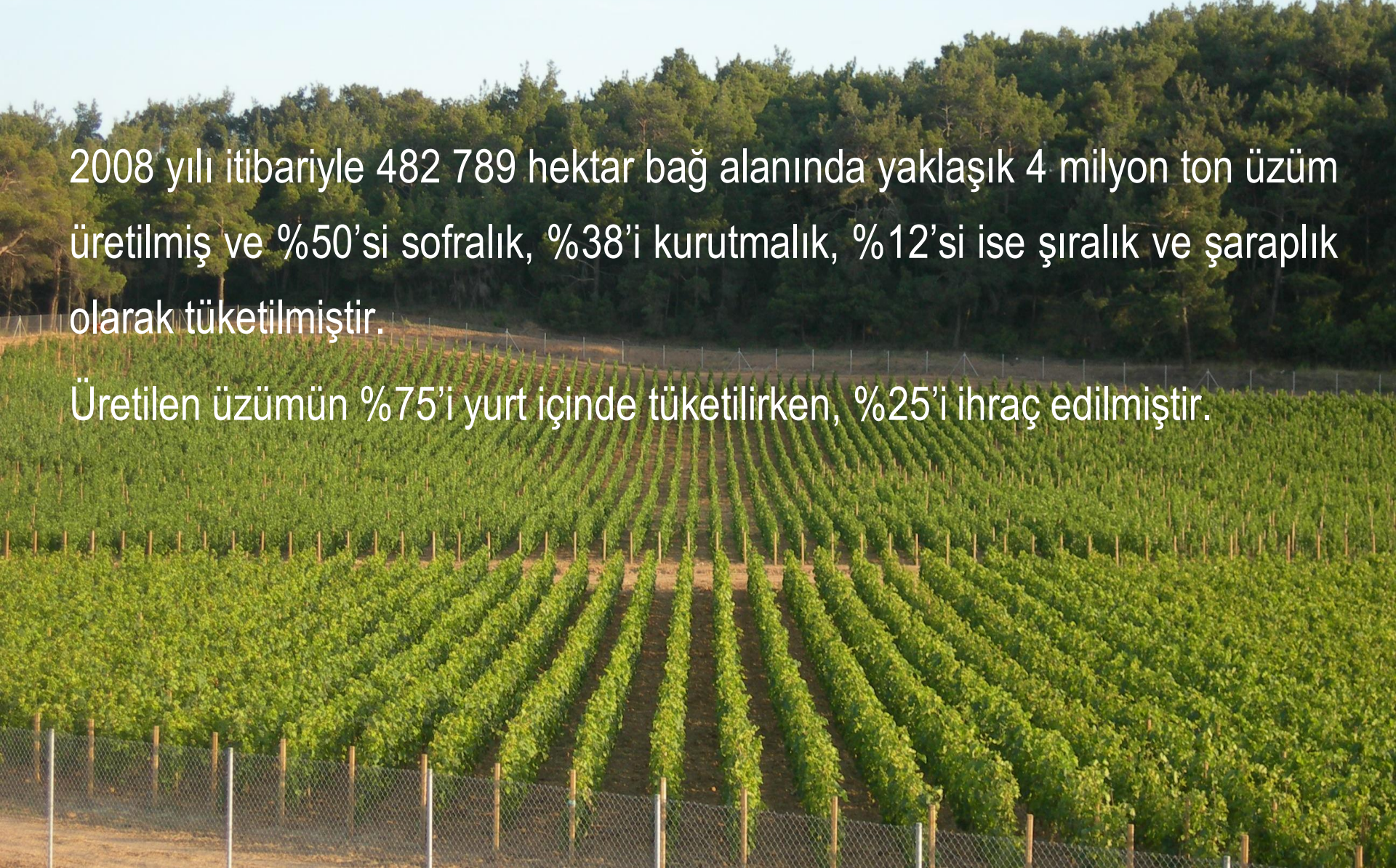
Organik üzüm üretiminin toplam üzüm üretimi ve toplam organik üretim içerisindeki payı

Ürün Değerlendirme

2008 yılı itibariyle 482 789 hektar bağ alanında yaklaşık 4 milyon ton üzüm üretilmiş ve %50'si sofralık, %38'i kurutmalık, %12'si ise şıralık ve şaraplık olarak tüketilmiştir.

Üretilen üzümün %75'i yurt içinde tüketilirken, %25'i ihraç edilmiştir.

Dış Satım

- Üzüm ve şarap ihracatından sağlanan gelir, 2004 (333,5 milyon dolar) - 2008 (526 milyon dolar) arasında %58 artmıştır.
- 2008 yılında bağcılığa ait ihracat değeri, Tarım ve Hayvancılık sektörüne ait değerin %13,4'üne, genel ihracat gelirinin %0,4'üne karşılık gelmektedir.

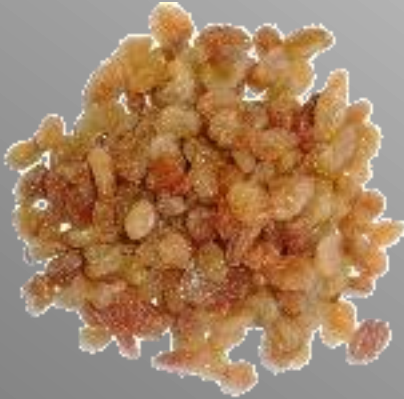
Sofralık Üzüm İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (1000\$)	Birim Fiyatı (Ton/\$)
2004	159 310	81 747	513 13
2005	155 604	91 361	587 14
2006	144 454	79 724	551 90
2007	155 278	118 233	761 43
2008	202 114	169 411	838 20

Sofralık Üzüm İhracatı

Yıl	Miktar (Ton)	Değer (1.000 \$)
2004	211 893	231 400
2005	226 597	239 728
2006	244 212	289 230
2007	240 599	316 827
2008	199 234	349 539

Yıllar	Şarap İhracatı	
2004	Miktar (1 000 litre)	4 353
	1000 \$	7 842
2005	Miktar (1 000 litre)	4 442
	1000 \$	8 379
2006	Miktar (1 000 litre)	6 269
	1000 \$	6 757
2007	Miktar (1 000 litre)	5 708
	1000 \$	6 719

Şarap İhracatı

Yıllar		2004	2005	2006	2007
Sofralık üzüm	Miktar (Ton)	176	162	417	415
	1000 \$	158	170	461	536
Kuru üzüm	Miktar (Ton)	1 739	4 423	5 260	4 811
	1000 \$	1 913	2 833	3 273	3 302
Şarap	Miktar (Ton)	921	1 351	1 573	1 219
	1000 \$	1 550	2 634	3 238	3 312
Toplam	Miktar (Ton)	2 836	5 936	7 250	6 445
	1000 \$	3 621	5 637	6 972	7 150

Bağcılık Sektörüne Ait İthalat Değerleri

Mevzuat İle İlgili Geliřmeler

- Tarım Sigortaları Kanunu (Kanun: 5363, Kabul: 14.06.2005)
- Tarım Kanunu (Kanun: 5488, Kabul: 18.04.2006).
- Tohumculuk Kanunu (Kanun: 5553, Kabul: 31.10.2006).
- Bağcılık Yönetmeliği (30.12.2006)
- Bitki Çeřitlerinin Kayıt Altına Alınması Yönetmeliği (13.01.2008).
- Meyve/Asma Fidan ve Üretim Materyali Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği (17.01.2008).
- Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli (23,07,2009).

Destekleme Uygulamaları

- Bağıcılığa özgü bir yasa yürürlükte olmadığından sektör ancak genel tarımsal destekleme uygulamalarından yararlanabilmektedir.
- Söz konusu destekleme uygulamaları T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın sorumluluğunda, başta T.C. Ziraat Bankası A.Ş. olmak üzere diğer kaynaklar kullanılarak, ÇKS ile bağlantılı ve sertifikalı fidan üretiminin ve kullanımının desteklenmesi temel hedefi doğrultusunda yürütülmektedir.

Bağcılıkta Üretim Hedefleri

çalışmalara hız ve etkinlik kazandırılmalı,

- Ülkesel bazda oluşturulan ve bugüne kadarki çalışmaları yetersiz görülen “BAĞCILIK KOMİTESİ” ve illerde oluşturulan “BAĞCILIK ALT KOMİTELERİ” etkin hale getirilmeli,
- Ülkemizi 30 tarım havzasına ayıran 23.07.2009 tarihli “TÜRKİYE TARIM HAVZALARI ÜRETİM VE DESTEKLEME MODELİ”nde kullanılan verilerin bağcılıkta üretim planlaması ve yeniden yapılandırma çalışmalarına uyarlanmalı,
- Türkiye tarımının bir bütün halinde geliştirilmesine yönelik düzenlemeleri içeren 5488 sayılı Tarım Kanunu’nda öngörülen hedefler doğrultusundaki mevzuat ve uygulamalara yönelik çalışmalar hızla hayata geçirilmeli.

Sertifikalı Fidan Üretimi

Saptama

Ülkemizde 1991 yılında başlatılan sertifikalı fidan üretim uygulaması, başta AB olmak üzere uluslar arası alanda kabul görmüş kurallara uygun olarak işlememektedir.

Çünkü sertifikalı asma fidanı ürettiği ifade edilen özel ve resmi kuruluşlarımızın hiçbirisi baz materyal ile kurulmuş anaç ve kalem damızlıklarına sahip değildir.

Sertifikalı Fidan Üretimi

Hedef

Gerçek anlamda sertifikalı fidan üretimine cevap veren yeni bir yapılanmanın çok acil olarak hayata geçirilmesi ve önümüzdeki 5 yıl içinde, zorunlu hallerde baz (temel) materyal dışında sertifikalı asma fidanı ithalatına gerek duymadan ülkemizin ihtiyacını karşılayacak miktar ve kalitede sertifikalı fidan üretiminin gerçekleştirilmesi

Üretim Planlanması

- Tarım sektörünün tamamında geçerli olduğu gibi, bağcılık alanında da üretim hedeflerinin belirlenmesinde iç ve dış talep projeksiyonları dikkate alınmalıdır.
- Bağcılık alanında üretim planlamasına esas olmak üzere yürürlüğe konulan “BAĞCILIK YÖNETMELİĞİ” nin 5. maddesine göre bağ bölgelerinin tespitinin 5 yıl, 6. maddesine göre bağ alanlarının belirlenerek kayıt altına alınmasının 3 yıl içinde tamamlanmasını öngören çalışmalar zamanında tamamlanmalıdır.

Sonuç

Bu çalışmaların sonucunda ortaya çıkacak olan gerçek bağ alanları ve gerçeğe en yakın üzüm üretim değerleri üzerinden hazırlanacak iç ve dış talep projeksiyonlarına uygun bir ÜRETİM PLANLAMASI'na yönelik olarak, bağ bölgelerimizde pazar değeri en yüksek üzüm çeşitleri için uygulanacak desteklemelerle, bağcılığımızın daha da geliştirilmesi yönündeki çalışmalar, bir BAĞCILIK REFORMU anlayışıyla sürdürülmelidir.

Sonuç

Bağcılığımız geliştirilmesine yönelik çalışmalar, doğal çevrenin, tarım alanlarının ve insan sağlığının korunması temel ilkeleri doğrultusunda yürütülmeli, iyi tarım ve organik tarım gibi sürdürülebilir bağcılık tekniklerinin, üreticilerden başlayarak ürün işleyen, pazarlayan ve tüketen tüm kesimlere benimsetilmesi için özel çaba harcanmalıdır.

TEŞEKKÜR EDERİZ

